

■ Piet Hein Donner, vice-voorzitter van de Raad van State. foto Peter Hilz/HH

Piet Hein Donner waarschuwt voor 'wegwerp wetten'

sinds febr. 2012 vicepresident*

INTERVIEW

PIET HEIN DONNER

door **Sandra Donker**

DEN HAAG - De wet is geen 'wegwerpartikel' waar we gemakzuchtig mee om mogen springen, waarschuwt Piet Hein Donner van de Raad van State. „Wetsvoorstellen lijken over elkaar heen te duikelen als antwoord op politieke zorgen.”

Al te gerust is hij er niet op. De vice-voorzitter van het belangrijkste adviesorgaan van de regering kijkt met argusogen naar de politieke tijdgeest. Het kabinet van Mark Rutte sluit akkoord na akkoord, met oppositiepartijen, sociale partners of belangengroepen. En als het politiek nodig is, wordt zo'n akkoord met hetzelfde gemak (deels) overboord gegooid of ingrijpend gewijzigd. Donner heeft er zijn bedenkingen bij. In zijn gisteren verschenen jaarverslag noemt hij de trend 'riskant'.

Waarom?

„Als je uit politieke overwegingen een wetsvoorstel zo weer kan in trekken, dreigt het gevaar dat mensen denken: 'we moeten het nog maar eens zien. Als we maar genoeg blijven drukken, dan krijgen we die wet wel weer weg'.

„Bij het maken van nieuwe wetten is de vraag wat noodzakelijk is niet langer het uitgangspunt. Het is nu het startpunt van onderhandelingen. Deelnemers kunnen steeds nieuwe wensen afdwingen en dreigen met opzeggen van eerdere akkoorden. Terwijl de wet de meest bestendige vorm is van overheidsbeleid en ordening.”

Heeft u voorbeelden van 'wegwerp wetten'?

„De langstudeerdersboete is een voorbeeld. Die werd, onder veel protest, in 2011 ingevoerd onder het eerste kabinet-Rutte en is onder het huidige kabinet meteen weer afgeschaft. Een ander voorbeeld is de Bijstandswet. Onderdelen daarvan zijn binnen een half jaar alweer gewijzigd. En dan heb ik het nog niet over voorstellen die in z'n geheel weer werden ingetrokken, omdat de politiek een andere koers is gaan varen. De regering moet ook oog hebben voor de continuering van beleid, ook al is er sprake van politiek snel wisselende situaties.”

Toch zal deze vorm van regeren en besturen eerder toenemen dan afnemen.

„Voorlopig zal het zeker niet afnemen, nee. De overheveling van taken op het gebied van zorg en sociale zekerheid naar gemeenten zorgt ervoor dat gemeenten de samenwerking moeten zoeken om dit soort grote projecten vorm te geven. De daadkracht en slagvaardigheid neemt door deze onderhandelingscultuur af. Daar komt nog bij dat het nauwelijks mogelijk is om deze processen in openbaarheid te laten verlopen. Dat is niet goed voor de democratie.”

De Raad van State is zeer kritisch over de decentralisatie van rijkstaken naar gemeenten.

„Wij hebben in onze adviezen gewezen op het risico van de snelle invoering die de regering nastreeft. Wetgeving staat voor zekerheid en bestendigheid. Maar door de politieke dynamiek wordt de wetgeving onevenwichtig. In hoog tempo komen wijzigingen die soms tegengesteld zijn. Wetsvoorstellen lijken over elkaar heen te duikelen, en wetgeving krijgt hierdoor soms het karakter van een wegwerpartikel. Bovendien zijn bezuinigingen de reden om ingrijpende voorstellen te doen. Ze kunnen niet enkel op die basis gerechtvaardigd worden. Zoals Augustinus zestienhonderd jaar geleden al zei: neem gerechtigheid weg en wat is de overheid dan anders dan een grote roversbende.”

De decentralisatie zal er ook voor zorgen dat de Raad van State en de rechters het heel druk krijgen, voorspelt u.

„Er zal een sterkere behoefte zijn aan advisering. Anders dreigt dat de ene na de andere regel tekortschiet en de onzekerheid bij burgers toeneemt. En er zullen meer geschillen zijn. Tussen gemeenten en individuen of onderling, tussen gemeenten en het Rijk. Want iedere stelselwijziging leidt tot hele nieuwe vragen: is er sprake van rechtsongelijkheid als je in de ene gemeente wel een rollator gratis krijgt en in de andere niet? Of als er in de ene plaats wel ouderenzorg is en in de andere niet? Wat past dan wel of niet binnen de kaders van de wet? Met dat soort zaken zullen rechters zich straks zeker bezig moeten houden.”

* van de Raad van State in Haagse kringen "onderbreuning van Nederland"